

ECOLOGIE

RAPPORTAGE

Nader onderzoek ecologie

Meester Abbink Spainkstraat 36

IJsselstein

Rapportage nader onderzoek ecologie

Meester Abbink Spainkstraat 36, IJsselstein

Opdrachtgever

Gemeente IJsselstein

Postbus 26

3400 AA IJsselstein

Rapportnummer

15546.003

Versienummer

D1

Status

Eindrapportage

Datum

20 oktober 2022

Opsteller

De heer O. Streng, BSc

Paraaf

Kwaliteitscontrole

De heer J. Lerou, MSc

Paraaf

DAAROM ECONSULTANCY

KWALITEITSZORG

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

CERTIFICERING

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhand-boek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

BETROUWBAARHEID

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

GELDIGHEID ONDERZOEK

In het algemeen kan gesteld worden dat een onderzoek geldig is voor een periode van 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van het onderzoek opnieuw te toetsen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING.....	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK	5
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
	4.1 Huismus.....	6
	4.2 Vleermuizen	6
5	ONDERZOEKSRESULTATEN	9
	5.1 Huismus.....	9
	5.2 Vleermuizen	10
	5.3 Samenvatting	13
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING.....	14
	6.1 Huismus.....	14
	6.2 Vleermuizen	14
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	15

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van de gemeente IJsselstein opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Meester Abbink Spainkstraat 36 te IJsselstein.

Het aanvullend ecologisch onderzoek staat in het kader van de voorgenomen sloop, nieuwbouw en renovatiewerkzaamheden op de onderzoekslocatie en is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan Wet natuurbescherming die Econsultancy in april 2021 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (15546.002, D1, d.d. 4 mei 2021).

Econsultancy is lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

Direct ten zuiden van de onderzoekslocatie loopt een watergang. Ten noorden, oosten en westen wordt de onderzoekslocatie begrensd door woonwijken. Op circa 1 kilometer afstand, ten westen van de onderzoekslocatie, ligt zowel een snelweg als een autoweg. Binnen een radius van 3 kilometer vanaf de onderzoekslocatie liggen de grote wateren de Lek en de Nedereindse plassen.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 7 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Noordoostelijke gevel van het hoofdgebouw van de onderzoekslocatie.

Figuur 4. Noordoostelijke gevel van het bijgebouw van de onderzoekslocatie.

Figuur 5. Zuidwestelijke gevel van het bijgebouw van de onderzoekslocatie.

Figuur 6. Zuidelijke gevel van het bijgebouw, met daaraan aangrenzend een parkeerterrein.

Figuur 7. Watergang direct ten zuiden van de onderzoekslocatie.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens het hoofdgebouw om te bouwen naar woningen. Het zuidelijke bijgebouw wordt waarschijnlijk gesloopt waarna op deze locatie ook woningen worden gerealiseerd. In het huidige stadium is het onduidelijk of de bomen op de onderzoekslocatie worden geveld.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming, op sommige punten meer informatie is benodigd:

Tabel 1. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffingsaanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	Het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	ja	ja	ja	mogelijk	Nader onderzoek naar broedlocaties en verblijfplaatsen van huismus.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	ja	ja	mogelijk	Nader onderzoek naar zomer-, kraam- en paar/baltsverblijfplaats van gebouwbewonende vleermuizen en massawinterverblijf van de gewone dwergvleermuis in het hoofdgebouw.
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	Aandacht voor verlichting van bebouwing en bomen in de omgeving, werken met vleermuisvriendelijke verlichting.
	vliegroutes	nee	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		minimaal	mogelijk	nee	nee	Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van kleine algemene zoogdieren.
Amfibieën		minimaal	mogelijk	nee	nee	Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene amfibieën.
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en vlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming		Gebied aanwezig	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Vergunningplicht	
Natura 2000		4,6 km	mogelijk	ja	mogelijk	Modelberekening stikstofdepositie (Aerius-calculator) op het Natura-2000 gebied Uiterwaarden Lek.
Natuurnetwerk Nederland		1,2 km	nee	nee	nee	-
Houtopstanden		n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	-

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

4.1 Huismus

Voor het onderzoek naar de **huismus** zijn tussen 1 april en 15 mei 2022 twee veldbezoeken uitgevoerd, gedurende de ochtend. Tijdens de veldbezoeken is door één waarnemer gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwenen. Behalve op de onderzoekslocatie, is ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor de huismus. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de huismus (BIJ12, versie juni 2017).

4.2 Vleermuizen

Voor het onderzoek naar **vleermuizen** zijn in de zomer van 2022 tussen mei en september zes veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie januari 2021), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats, paarverblijfplaats en individuele winterverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en de meervleermuis. Daarnaast is de onderzoeksinspanning gebaseerd op de potentiële functie van de onderzoekslocatie als massawinterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken, is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functies noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson M500-384). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name *Myotis*-soorten) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij is gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

De zes onderzoeksronden ten behoeve van vleermuizen zijn uitgevoerd met één of twee waarnemers per veldronde in de paarperiode, twee per avondronde en drie tijdens de veldronde in de ochtend. Tabel I bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken in 2022.

Tijdens de avondronden in de zomer- en kraamperiode is in kaart gebracht waar zich rond de opstallen vleermuisactiviteit bevond, welke vleermuissoorten aanwezig waren en hoeveel individuen actief waren. Een kraamverblijf is te herkennen aan de lokale hoge vleermuisactiviteit en doordat een relatief groot aantal vleermuizen verspreid over de tijd uitvliegt en gedurende de avond ook weer terugkeert naar de verblijfplaats. Ook zijn vaak sociale geluiden en zwermactiviteiten waar te nemen. Door met twee waarnemers langs de opstallen te lopen, kon met voldoende zekerheid een kraamverblijfplaats worden aangetoond dan wel uitgesloten.

Tijdens de ochtendronde heeft elke waarnemer een deel van het gebied onderzocht. Aan de hand van de waargenomen activiteit vroeg na zonsondergang tijdens de eerste twee avondronden van de zomer- en kraamperiode is bepaald welke locaties het meest kansrijk zijn voor invliegende vleermuizen tijdens de ochtendronde. Voordat vleermuizen invliegen, 'tikken' ze een aantal keer de verblijfplaats aan en vliegen ze laag langs de gevel met de verblijfplaats. Hierdoor zijn invliegende vleermuizen tijdens de ochtendronde makkelijker waar te nemen. Doordat de waarnemers op een constante snelheid rondom de opstallen liepen, samen te allen tijde zicht hadden op minimaal 75% van de gevel, kansrijke locaties reeds waren bepaald, en het invliegproces vaak meerdere minuten in beslag neemt, kan met voldoende zekerheid worden gesteld dat zomer- en kraamverblijfplaatsen in de betreffende panden succesvol zijn aangetoond dan wel uitgesloten. Daarnaast vliegen niet alle vleermuizen op hetzelfde moment in, waardoor één waarnemer op meerdere plekken verblijfplaatsen kon aantonen.

Tijdens de onderzoeken voor het vaststellen van massawinterverblijfplaatsen heeft één waarnemer gezocht naar zwermende vleermuizen rond de bebouwing op de onderzoekslocatie. Deze waarnemer bewoog op constante snelheid rond de bebouwing, waardoor een volledig overzicht ontstond van de gehele omvang van de bebouwing.

Tijdens de avondronden in de paarperiode hebben de waarnemers ieder op constante snelheid rond de opstallen gelopen. Tijdens deze rondes is in kaart gebracht bij welke opstallen baltsgedrag van mannelijke vleermuizen werd vertoond en op welke plekken mannelijke vleermuizen de verblijfplaats aantikten. Voor de paarperiode geldt dat mannelijke vleermuizen gedurende een groot deel van de avond baltsroepen maken rondom de paarverblijfplaats. Omdat deze baltsroepen de hele nacht worden uitgevoerd, konden paarterritoria en daarmee ook paarverblijfplaatsen goed in kaart worden gebracht.

Tabel 2 bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel 2. Onderzoeksinspanning per soortgroep

		februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
huismus	tijdstip	-		2x ochtend*	-				
	datum			1 april 2022 22 april 2022					
	functie			nestlocatie en functioneel leefgebied					
vleermuizen	tijdstip	-			2 x avond**, 1x ochtend***	-	3 x avond*		
	datum				18 mei 2022 14 juni 2022 21 juni 2022		18 augustus 2022 29 augustus 2022 20 september 2022		
	functie				zomer- en kraamverblijf		Paar- en massawinterverblijf		

* Het onderzoek is door een persoon uitgevoerd.

** Het onderzoek is door twee personen uitgevoerd.

*** Het onderzoek is door drie personen uitgevoerd.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen en vleermuizen over het algemeen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 13 °C, behalve het veldbezoek voor de huismus van 1 april. De temperatuur was toen 3 °C en er was 's nachts sprake geweest van winterse neerslag. De windsnelheid lag tijdens alle veldbezoeken beneden de 3 Bft. en er was geen sprake van neerslag, anders dan de lichte sneeuw op 1 april. Tijdens dit veldbezoek lag de temperatuur echter boven het vriespunt en werd activiteit van huismussen waargenomen op de onderzoekslocatie. Hierdoor hebben de weersomstandigheden vermoedelijk geen significante effecten gehad op het onderzoek. De weersomstandigheden per veldbezoek zijn weergegeven in tabel 3.

Tabel 3. Omstandigheden aanvullende onderzoeken vleermuizen

Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
1 april 2022	7:45 - 9:00	3 °C	Wind: 15 m/s, bewolkt met winterse buien
22 april 2022	7:30 - 8:45	14 °C	Wind: 12 m/s, helder en droog
18 mei 2022	21:30 - 00:02	18 °C	Wind: 6 m/s, helder en droog
14 juni 2022	22:00 - 00:33	18 °C	Wind: 11 m/s, helder en droog
21 juni 2022	02:19 - 05:19	13 °C	Wind: 3 m/s, helder en droog
18 augustus 2022	00:55 - 02:00	18 °C	Wind: 4 m/s, helder en droog
29 augustus 2022	20:34 - 02:00	18 °C	Wind: 7 m/s, overwegend bewolkt en droog
20 september 2022	19:43 - 22:43	12 °C	Wind: 5 m/s, opklaringen met af en toe bewolking en droog

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Huismus

Op de onderzoekslocatie zijn tijdens de veldbezoeken van 1 en 22 april zes huismusnesten vastgesteld. Deze nesten bevonden zich allemaal in het dak aan de noordoostelijke kant van het hoofdgebouw. Drie van de aangetroffen nesten bevonden zich onder de onderste rij dakpannen, boven de dakgoot. De overige drie nesten bevonden zich onder de onderste rij dakpannen, boven de dakramen. De huismusnesten zullen door de voorgenomen ingreep tijdelijk verloren gaan, waardoor vervolgstappen noodzakelijk zijn (zie hoofdstuk 6).

Naast de nestlocaties is een kwetterplek vastgesteld in het groen ten noorden van de onderzoekslocatie. Hier werden maximaal zes huismussen tegelijkertijd waargenomen. Met betrekking tot deze kwetterplek zijn vervolgstappen niet noodzakelijk, aangezien deze behouden zal blijven binnen de voorgenomen ingreep.

Figuur 8. Verspreiding van de huismus op basis van inventarisatie in het seizoen 2022.

5.2 Vleermuizen

Resultaten zomer- en kraamperiode

Tijdens de avond- en ochtendbezoeken in de zomer- en kraamperiode (18 mei 2021, 14 juni en 22 juni) is één zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Deze bevindt zich in een kier tussen het raamkozijn en de zuidwestelijk georiënteerde gevel, op de derde etage (figuur 9). Aangezien de betreffende verblijfplaats niet behouden zal blijven binnen de voorgenomen ingreep, zijn vervolgstappen noodzakelijk (hoofdstuk 6).

Verder werd tijdens de avondronde van 14 juni een kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen in een open stootvoeg, in de oostelijk georiënteerde gevel van de bebouwing, aan de Heer Arendsstraat 7 (figuur 10). Hier werden 27 uitvliegende individuen waargenomen. De uitvliegende vleermuizen maakten vrijwel allemaal gebruik van de opening tussen de zuidelijke gevel van het bijgebouw en het woningblok ten zuiden hiervan als vliegroute. Via deze vliegroute werd het naastgelegen foerageergebied langs het groen aan de watergang aan de Paardenlaan bereikt. Gedurende de avond vlogen de vrouwtjes constant op en neer naar de kraamverblijfplaats om de jongen te zogen. Deze kraamverblijfplaats was tijdens het ochtendbezoek van 22 juni niet meer aanwezig. Mogelijk heeft de warme periode tussen deze veldbezoeken ertoe geleid dat het interne klimaat van deze kraamverblijfplaats niet langer geschikt was, met een noodgedwongen verhuizing van de kraamkolonie tot gevolg. Ondanks dat is het echter niet uitgesloten dat de aangetroffen kraamverblijfplaats en de bijbehorende vliegroute in hierop volgende jaren weer in gebruik genomen zullen worden. Het is daarom noodzakelijk om enkele maatregelen te nemen om de functionaliteit van de kraamverblijfplaats te behouden (hoofdstuk 6).

Er zijn geen aantikkende, zwermende of in- en uitvliegende ruige dwergvleermuizen, laatvliegers, gewone grootoorvleermuizen en meervleermuizen waargenomen. Tevens zijn er geen verblijfplaatsen aangetoond. Het is daarom redelijkerwijs uit te sluiten dat de bebouwing op de onderzoekslocatie in gebruik is als zomer- en/of kraamverblijfplaats van de overige gebouwbewonende vleermuissoorten.

Figuur 9. Aangetroffen paar- en zomerverblijfplaats in de bebouwing op de onderzoekslocatie (rood omcirkeld).

Figuur 10. Aangetroffen kraamverblijfplaats in de bebouwing aan de Heer Arendsstraat 7 (rood omcirkeld).

Resultaten paar- en massawinterperiode

Gedurende de avondronden in de paarperiode (18 augustus, 29 augustus en 20 september) is één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetoond op de onderzoekslocatie. Het betreft dezelfde locatie als de zomerverblijfplaats die tijdens de ochtendronde van 22 juni werd aangetroffen. Aangezien de betreffende verblijfplaats niet behouden zal blijven binnen de voorgenomen ingreep, zijn vervolgstappen noodzakelijk (hoofdstuk 6).

Tevens is een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen in een open stootvoeg, in de oostelijk georiënteerde gevel van de bebouwing aan de Heer Arendsstraat 3. Het betreft hetzelfde individu als de andere aangetroffen verblijfplaats in het hoofdgebouw op de onderzoekslocatie. Beide verblijfplaatsen zijn dan ook gelegen in het zelfde paarterritorium. Deze paarverblijfplaats zal behouden blijven binnen de voorgenomen werkzaamheden, waardoor vervolgstappen niet noodzakelijk zijn.

Verder zijn er geen aantikkende, zwermende of in- en uitvliegende vleermuizen waargenomen bij de bebouwing op de onderzoekslocatie. Daarnaast zijn er geen andere paarterritoria vastgesteld op de onderzoekslocatie. Er werden geen constant werfroepende mannetjes waargenomen op de onderzoekslocatie. Paarverblijven van andere vleermuizen binnen de onderzoekslocatie zijn daarom redelijkerwijs uit te sluiten. Wel werd een paarterritorium vastgesteld ten noorden van de onderzoekslocatie. Dit territorium zal geen negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen ingreep, waardoor vervolgstappen niet noodzakelijk zijn.

Tijdens de nachtelijke vleermuisronden in de periode waarin vleermuizen zwermen vormen rond **massawinterverblijfplaatsen** (18 augustus en 29 augustus), zijn geen zwermende vleermuizen aangetoond op de onderzoekslocatie. Massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen binnen het onderzoeksgebied zijn daarom redelijkerwijs uit te sluiten.

Figuur 11. Verspreiding van vleermuissoorten op basis van inventarisatie in het seizoen 2022.

5.3 Samenvatting

In de bebouwing op de onderzoekslocatie zijn zes nestlocaties van de huismus aangetroffen. Deze bevinden zich allemaal aan de noordoostelijke kant van het dak van het hoofgebouw. Verder werd ten oosten van het hoofgebouw een kwetterplek vastgesteld.

Tevens is er een paar- en zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Deze bevindt zich in een kier tussen het raamkozijn en de zuidwestelijk georiënteerde gevel op de derde verdieping van het hoofgebouw. Daarnaast is één kraamverblijfplaats en één paarverblijfplaats vastgesteld in de bebouwing aan de Heer Arendsstraat. De opening ten zuiden van het bijgebouw functioneert als vliegroute tussen het nabijgelegen foerageergebied en de kraamverblijfplaats.

In figuur 12 zijn de resultaten van het onderzoek samengevat weergegeven.

Figuur 12. Verspreiding resultaten veldonderzoek in het seizoen 2022.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Huismus

De huismus valt onder het beschermingsregime van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden de voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen en de nesten mogen niet worden weggenomen.

Als gevolg van de renovatie van het hoofdgebouw op de onderzoeklocatie is overtreding van artikel 3.1 lid 2 van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de huismus niet te voorkomen. Er zijn maatregelen benodigd om de functionaliteit voor de huismus te allen tijde te behouden. Er dienen maatregelen genomen te worden zoals het aanbrengen van tijdelijke voorzieningen, het ongeschikt maken van de bebouwing in de minst kwetsbare periode en het realiseren van permanente voorzieningen in de nieuwe situatie. De maatregelen dienen uitgewerkt te worden in een ecologisch activiteitenplan en ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag via een ontheffingsprocedure.

6.2 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. De verboden handelingen die van toepassing zijn op vleermuizen betreffen het opzettelijk verstoren, doden of vangen van de dieren en het beschadigen of vernielen van de rust- en voortplantingsplaatsen.

Bij de renovatie van de het hoofdgebouw is het niet te voorkomen dat wegnemen, vernielen of beschadigen van de aangetroffen paar- en zomerverblijfplaats optreedt, waardoor artikel 3.5 lid 4 wordt overtreden. Door het treffen van maatregelen kan de functionaliteit voor de soort behouden blijven. Hiermee wordt overtreding van de Wet natuurbescherming echter niet voorkomen en is een ontheffing noodzakelijk.

Artikel 3.5 lid 2 betreft het opzettelijk verstoren van dieren. Bij het weggagen van een vleermuis, als gevolg van de renovatie, is sprake van voorwaardelijke opzet en is het artikel van kracht. Er zullen handelingen verricht moeten worden die specifiek bedoeld zijn om dieren te verstoren. Hiervoor is een ontheffing benodigd.

Uit het verrichte veldonderzoek naar vleermuizen bleek dat er tevens een kraamverblijfplaats en een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in de omgeving van de onderzoeklocatie aanwezig zijn. De functionaliteit van de kraamverblijfplaats kan behouden blijven door de vliegroute tussen het foerageergebied en de kraamverblijfplaats niet te verstoren. Om deze rede dient verlichting van de opening ten zuiden van het bijgebouw en de omliggende gevels voorkomen te worden, om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. De geschikte werkwijze dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van de gemeente IJsselstein een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Meester Abbink Spainkstraat 36 te IJsselstein. Het onderzoek staat in het kader van de voorgenomen sloop-, renovatie- en nieuwbouwwerkzaamheden.

Functie onderzoekslocatie voor beschermde soorten

In de noordoostelijk georiënteerde kant van het dak van het hoofdgebouw bevinden zich zes huismusnesten. Drie van deze nesten bevinden zich onder de dakpannen boven de dakramen. De andere drie nesten bevinden zich onder de onderste dakpannen, boven de dakgoot.

Er is één paar- en zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen in de bebouwing op de onderzoekslocatie. Deze bevindt zich in een kier tussen een raamkozijn en de zuidwestelijk georiënteerde gevel, op de derde verdieping van het hoofdgebouw. Daarnaast is er een kraamverblijfplaats en een paarverblijfplaats aangetroffen in de bebouwing aan de Heer Arendsstraat 3 en 7. Ten zuiden van het bijgebouw op de onderzoekslocatie bevindt zich een vliegroute die de kraamverblijfplaats verbindt met het aangetroffen foeraergebied langs de watergang.

Het groen op de onderzoekslocatie is geschikt als broedlocatie voor verschillende algemene broedvogels zoals de merel, roodborst en de winterkoning.

Conclusie

Binnen de voorgenomen ingreep zullen zes nestlocatie van de huismus tijdelijk verloren gaan. Dit zal leiden tot overtreding van artikel 3.1 lid 2 van de Wet natuurbescherming. Om deze reden dient ontheffing te worden aangevraagd van de van toepassing zijnde verbodsbepaling. Binnen de voorgenomen ingreep zal daarnaast een paar- en zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren gaan. Bij de renovatie van het hoofdgebouw is het niet te voorkomen dat wegnemen, vernielen of beschadigen van de aangetroffen paar- en zomerverblijfplaats optreedt, waardoor artikel 3.5 lid 4 wordt overtreden. Het aanvragen van ontheffing van de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk. Om ontheffing te verkrijgen dient een ecologisch activiteitenplan te worden opgesteld waarin de maatregelen worden vermeld die zullen worden genomen om negatieve effecten op de huismus en de gewone dwergvleermuis uit te kunnen sluiten. Het gaat hier bijvoorbeeld om het treffen van mitigerende maatregelen zoals het ophangen van huismus- en vleermuiskasten.

Aanvullend hierop dienen enkele maatregelen te worden genomen om de functionaliteit van de onderzoekslocatie voor vleermuizen te behouden. Zo dient verlichting van de opening ten zuiden van het bijgebouw te allen tijde voorkomen te worden, om de functionaliteit van de vastgestelde vliegroute en de kraamverblijfplaats te bewaren. De benodigde werkwijze dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

Met betrekking tot algemene broedvogels wordt geadviseerd om het aanwezige groen uitsluitend buiten het broedseizoen te verwijderen. Indien dit niet mogelijk is, dient voor de kap- en snoeiwerkzaamheden een broedvogelinspectie te worden uitgevoerd. Met betrekking tot algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën dient te allen tijde de zorgplicht in acht te worden genomen.

Bronnenlijst

- BIJ12 (juni 2022), Kennisdocument Huismus (*Passer Domesticus*), versie 2.0
- BIJ12 (juli 2017), Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis (*Pipistrellus Pipistrellus*), versie 1.0

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Broedseizoen

Voor het broedseizoen staat in de wet geen vaste periode. De looptijd verschilt per soort en varieert per jaar. Veel vogelsoorten broeden ongeveer tussen 15 maart en 15 augustus.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of voortplantingsplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaar rond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Een mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door groepjes vrouwtjes en jongen gebruikt, in de kraamperiode door individuele mannetjes.